

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Mgr. Lubora Veselého a soudců JUDr. Elišky Galiazzo a JUDr. Michala Prince ve věci

žalobců: a) **T. V.**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx
b) **Ing. B. V.**, narozená dne xxx
bytem xxx, xxx
oba zastoupení advokátem Mgr. Zdeňkem Machem
sídlem Dr. Skaláka 1447/ 10, 750 02 Přerov

proti
žalované: **UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.**, IČO 64948242
sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4
zastoupená advokátem Mgr. Markem Vojáčkem
sídlem Na Florenci 2116/15, 110 00 Praha 1

o 45 000 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalobců a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. února 2023, č.j. 39 C 203/2021-127,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku I. **potvrzuje**, ve výroku III. **se mění** jen tak, že výše nákladů řízení činí 63 478,42 Kč, jinak **se** v tomto výroku **potvrzuje**.

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Záhrubská

- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobcům náklady odvolacího řízení ve výši 21 600,92 Kč do 3 dnů do právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Zdeňka Macha.

Odůvodnění:

- Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobcům 44 041,65 Kč s 8,25% úrokem z prodlení od 21. 3. 2021 do zaplacení (výrok I.), zamítl žalobu, aby žalovaná zaplatila částku 958,35 Kč s 8,25% úrokem z prodlení od 21.3.2021 do zaplacení (výrok II.) a uložil žalované povinnost zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení 33 226 Kč (výrok III.).
- Vyšel ze zjištění, že strany uzavřely dne 21. 8. 2018 smlouvu o poskytnutí hypotečního úvěru č. xxx, jejímž předmětem bylo financování nemovité věci na pozemku p. č. st. xxx zastavěná plocha a nádvoří, jehož součástí je stavba č. p. xxx rodinný dům a pozemek č. p. xxx zahrada, to vše v k. ú. xxx, dopisem ze dne 7. 11. 2020 požádali banku o předčasnou splátku úvěru a žalovaná jim sdělila, že souhlasí s předčasným splacením a ke dni 15. 1. 2021 vyčísluje nesplacenou část jistiny, příslušné úroky k dohodnutému dni splacení a dohodnuté poplatky včetně případných sankčních poplatků dle sazebníku banky a vypočetla poplatek za předčasné splacení úvěru na částku ve výši 45 958,35 Kč. Znaleckým posudkem č. 059-5496/2022 vypracovaným znaleckým ústavem Equity solutions Appraisals s.r.o. bylo potvrzeno, že ze strany žalované došlo ke správnému vyčíslení účelně vynaložených nákladů při předčasném splacení úvěru č. xxx, když úrokové náklady byly vyčísleny na hodnotu ve výši 44 458,35 Kč a administrativní náklady ve výši 1 500 Kč.
- Po právní stránce posoudil věc podle § 2395 o.z. a § 1810 o.z. a uzavřel, že strany uzavřely smlouvu o úvěru, že žalovaná se bezdůvodně obohatila dle § 2991 o.z. o částku 44 041,65 Kč, neboť podle § 2399 odst. 2 o.z. a § 117 odst. 1 a 2 zák. č. 257/2016 Sb. (dále jen „ZSÚ“) může úvěrováný vrátit peněžní prostředky před smluvenou dobou a chce-li poskytovatel úvěru požadovat náhradu nákladů na předčasné splacení, musejí náklady projít trojdílným testem, tedy musí se jednat o náklady objektivně odůvodněné, nutné a musí mu vzniknout v přímé souvislosti s předčasným splacením úvěru. Žalovaná do účelně vynaložených nákladů započítala administrativní náklady ve výši 1 500 Kč a tzv. úrokové náklady ve výši 44 458,35 Kč, ty byly odůvodněny toliko tak, že v důsledku nižší úrokové sazby vznikl rozdíl ve výši 99 010,02 Kč v částkách, které by žalovaná získala při úročení dle smlouvy o hypotečním úvěru a které by získala dalším půjčením peněz do konce doby fixace dle smlouvy o hypotečním úvěru, přičemž po zohlednění časové hodnoty peněz se jedná o rozdíl ve výši 44 458,35 Kč. Sama žalovaná tak uvedla, že se jedná o jakousi náhradu ušlého zisku a nikoliv účelně vynaložené náklady. Žalovaná jako podnikatel nese podnikatelské riziko ztráty. V teoretickém případě mohla na předčasném splacení „vydělat“, a proto jí nevzniklo na úrokové náklady právo. Ohledně administrativních nákladů ve výši 1 500 Kč uzavřel, že žalované vzniklo právo na zaplacení těchto nákladů, neboť byly odůvodněné, nutné a vznikly žalované v přímé souvislosti s předčasným splacením úvěru, avšak rozhodl vázán návrhem žalobců, kteří uvedli, že s jejich placením jsou srozuměni a žalobou uplatnili pouze 45 000 Kč a nikoli 45 958,35 Kč, s tím, že částku 958,35 Kč započítávají na administrativní náklady, proto přiznal povinnost žalované k zaplacení pouze částku ve výši 541,65 Kč (1 500 Kč – 958,35 Kč) a ve zbytku (958,35 Kč) žalobu zamítl. O nákladech řízení rozhodl dle § 142 odst. 3 o. s. ř. a přiznal žalobcům náklady právního zastoupení za 8 úkonů právní služby po 2 900 Kč a soudní poplatek 2 250 Kč.

4. Proti výroku III. rozsudku podali odvolání žalobci a vytýkají soudu prvního stupně, že jim nebyla přiznána odměna za zastoupení 2 účastníků, jakož i cestovné a náhrada za promeškaný čas, aniž by to soud prvního stupně jakkoli odůvodnil.
5. Proti výroku I. a III. rozsudku podala odvolání žalovaná, navrhla žalobu zamítnout, vytýká soudu prvního stupně, že ignoroval argumentaci o obsahu důvodové zprávy, kdy vznikl mezi stranami spor o výklad § 117 odst. 2 ZSÚ, jenž má základ v čl. 25 odst. 3 směrnice 2014/17/EU (dále jen MCD), ignoroval též žalovanou uváděnou judikaturu Ústavního soudu o významu důvodové zprávy (nález sp. zn. III. ÚS 2396/19). Podstatou sporu je otázka, zda český zákonodárce v § 117 ZSÚ zohlednil též zájmy věřitele či zda upřednostňuje pouze zájmy spotřebitele. Zdůraznila, že žalobci čerpali úvěr ve výši 4,7 milionu Kč a náklady ve výši 44 458,35 Kč se staly marně vynaloženými, nekrytými, a tudíž ztrátovými v důsledku předčasného splacení. Je přesvědčena, že § 117 ZSÚ jí právo na náhradu nekrytých (ztrátových) finančních nákladů přiznává, o tom svědčí jednak úmysl zákonodárce (důvodová zpráva; vypořádání připomínek České bankovní asociace; zpráva k hodnocení dopadů regulace – dále jen RIA), dále systematika § 117 ZSÚ a aktuální návrh novely tohoto zákona. Pro vyloučení pochybností zdůraznila, že po žalobcích nikdy nepožadovala celé zbývající úroky, které by jinak činily 718 998,28 Kč, částka 44 458,35 Kč představuje pouze náklady žalované (nikoli ušlý zisk) a je vypočtena v souladu s čl. VI odst. 5 smlouvy jako rozdíl úrokového výnosu z úrokové sazby ujednané ve smlouvě za dobu od předčasného splacení úvěru do konce doby fixace úrokové sazby úvěru (fixního období), tj. sazby 2,19 % ročně do 10. 1. 2029 = 718 998,28 Kč, a úrokového výnosu při novém umístění předčasně splacené jistiny úvěru do nového úvěru třetí osoby se srovnatelnými parametry a za aktuálních (obvyklých) tržních podmínek na dobu, která odpovídá zbývajícím době fixace úrokové sazby, tj. 1,89 % ročně do 10. 1. 2029 = 619 988,26 Kč (718 998,28 - 619 988,26 = 99 010,02 Kč), který je upraven o časovou hodnotu peněz na konečný výsledek 44 458,35 Kč. Vysvětlila, že skladbu nákladů na straně banky ovlivňuje, zda se klient rozhodl pro hypoteční úvěr s pevnou úrokovou sazbou po dobu fixního období (jako žalobci – 2,19 % ročně na dobu 10 let) či s pohyblivou úrokovou sazbou (plovoucí, variabilní, floatovou), která je ujednána odkazem na referenční sazbu (PRIBOR). V případě pevné úrokové sazby se banky musejí zajistit proti úrokovému riziku, změně úrokových sazeb na finančním trhu, což vede k vynaložení dalších nákladů, což je důležité pro zachování stability bankovního sektoru, ale i jistotu klientů. Náklady banky jsou rozloženy do celého fixního období, po dobu splácení úvěru klientem jsou náklady kryty úhradami úroků v rámci pravidelných splátek, v případě předčasného splacení klient uhradí úroky z úvěru pouze do dne předčasného splacení a vzniká část nákladů nekrytá dalšími splátkami úroků. Vytýká soudu prvního stupně, že se nevypořádal s její argumentací (s odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2396/19 a Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 943/2005), že dokumenty z legislativního procesu k ZSÚ potvrzují vůli zákonodárce zahrnout náklady na zdroje do okruhu nahraditelných nákladů, což plyne z důvodové zprávy k § 117 odst. 2 ZSÚ; vypořádání připomínek k materiálu Ministerstvem financí, které soud prvního stupně zamítl pro nadbytečnost; zprávy RIA, kdy účelně vynaložené náklady nejsou omezeny jen na administrativní náklady; rozdílové tabulky. Poukázala na to, že i v novele je text § 117 odst. 2 ZSÚ beze změny. Poukázala na systematický výklad, jenž musí odpovídat tomu, že jednotlivá ustanovení spolu logicky korespondují s odkazem na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 648/06, kdy závěr soudu prvního stupně, že § 117 odst. 2 ZSÚ věřitele neopravňuje k náhradě nákladů na zdroje logicky nenavazuje na odst. 3 a 4 ustanovení [odst. 3 písm. c) rozlišuje mezi hypotečními úvěry s pevnými a pohyblivými úrokovými sazbami], důvod je ekonomický, neboť se liší náklady na zdroje, u úroků s pohyblivou úrokovou sazbou nevzniká úrokové riziko, proto zákonodárce neumožňuje požadovat náhradu nákladů [§ 117 odst. 3 písm. c) ZSÚ], naproti tomu umožňuje požadovat náhradu nákladů v případě úvěrů s pevnou úrokovou sazbou (§ 117 odst. 2 ZSÚ), v odst. 4 pak stanoví strop pro náklady v případě prodeje

nemovitosti částkou 50 000 Kč. Rovněž směrnice MCD rozlišuje mezi hypotečními úvěry podle typu úrokové sazby a evropský zákonodárce umožnil, aby národní úpravy předčasné splacení těchto úvěrů omezily nebo zakotvily možnost kompenzace pro věřitele. Poukázala na to, že úvahy soudu prvního stupně jsou spekulativní, ekonomicky nelogické, neboť přehlídí, že nárůst úrokových sazeb má dopad nejen na úvěry, ale též na vklady. V případě uložení peněz i za více než 5 % ročně nedává ekonomický smysl předčasně splácet hypoteční úvěr s dluhovým úrokem 2,19 %. Existence podnikatelského rizika není důvodem neplatnosti ujednání čl. VI odst. 5 smlouvy, pokud by se takový závěr měl prosadit, byly by neplatné i zástavní smlouvy, ručitelská prohlášení stran atd. Navrhla, aby odvolací soud výroky I. a III. rozsudku zrušil pro nepřezkoumatelnost, event. je změnil a žalobu zamítl. Ve vyjádření ze dne 7. 8. 2023 žalovaná uvedla, že její argumentace je od počátku řízení konzistentní, doplnila ji o nově nastalé okolnosti – legislativní vývoj. Novela nemění § 117 ZSÚ pouze jej doplňuje o vzorec výpočtu, kdy stanovisko vydala ČNB (jakožto správní orgán), proti němuž se žalovaná brání před správním soudem, který doposud nerozhodl. O zranění žalobce žalovaná neměla v dané době informace, měla informace pouze o zamýšleném prodeji. Výše účelně vynaložených nákladů odpovídá zákonnému stropu podle § 17 odst. 4 ZSÚ. Základní proměnnou určující výši úrokových nákladů je čas zbývající do konce fixace úrokové sazby, přičemž volba délky fixace je v rukou klientů.

6. Žalobci navrhli napadený rozsudek potvrdit, odkázali podle § 13 o.z. na rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 17 C 77/2021-129 a rozhodnutí ČNB č.j. 2022/72555/570. V doplnění ze dne 24. 7. 2023 uvedli, že argumentace připravovanou novelou znamená, že nárok na tyto náklady žalovaná neměla a nemá; navíc formuluje i další podmínky, kdy nevznikne nárok na náhradu. Zrekapitulovali, že banky mají mít nárok na tzv. úrokové náklady, pokud spotřebitelé spekulativně přechází od jedné banky ke druhé, avšak v této věci utrpěl žalobce v červenci 2020 vážnou dopravní nehodu a žalobci byli nuceni nemovitost prodat.
7. Odvolací soud zopakoval dokazování smlouvou o poskytnutí hypotečního úvěru č. xxx, ze dne 21. 8. 2018, kterou žalovaná poskytla žalobcům úvěr ve výši 4 738 000 Kč, s úrokovou sazbou 2,19 %, a to do 9. 9. 2028, a z jejíhož článku VI. odst. 5 mj. vyplývá, že klient je kdykoliv po dobu trvání úvěru oprávněn úvěr zcela nebo zčásti splatit – „předčasná splátka“. O záměru musí písemně informovat (vč. úpravy doby). Dále je stanoveno, že banka má právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které jí vzniknou v souvislosti s předčasnou splátkou. Tyto náklady představují rozdíl současné hodnoty úrokového výnosu z úrokové sazby úvěru a současné hodnoty úrokového výnosu při umístění předčasně splacené jistiny na finančním trhu za tržní sazbu při zohlednění sjednaného data ukončení platnosti aktuální úrokové sazby úvěru a původního splátkového kalendáře předčasně splacené jistiny úvěru a administrativní náklady banky vynaložené na zpracování předčasně splátky. Současně však platí, že výše náhrady nákladů nepřesáhne částku úroku, kterou by klient zaplatil za dobu od předčasně splátky do skončení období, pro které je stanovena fixní úroková sazba. Dále jsou upraveny případy, kdy banka nemá právo na náhradu nákladů (mj. jestliže je splátka provedena do 25 % celkové výše úvěru během 1 měsíce přede dnem výročí uzavření smlouvy, nebo je provedená v důsledku úmrtí, dlouhodobé nemoci nebo invalidity klienta, jeho manžela nebo partnera, pokud tato skutečnost vede k výraznému snížení schopnosti klienta úvěr splácet). Dále zopakoval dokazování listinou – potvrzení o výši zůstatku, z níž vyplývá, že k datu 15. 1. 2021 bude částka sestávat z nesplacené části jistiny 4 586 255,38 Kč, nezaplacených úroků 1 394,98 Kč, poplatku za předčasné splacení úvěru 45 958,35 Kč a odložených úroků 34 254,72 Kč, a žalobci mají uhradit částku ve výši 4 667 863,43 Kč (tedy o 81 608,05 Kč vyšší, než je vyčíslená jistina). K výzvě odvolacího soudu při odvolacím jednání žalovaná sice nevysvětlila, co znamená částka odložených úroků ve výši 34 254,72 Kč, žalobci

prostřednictvím právního zástupce doplnili, že se jedná o částku dohodnutou mezi stranami z důvodu, že žalobce byl po určitou dobu ve vegetativním stavu a úvěr nebyl řádně a včas splácen.

8. Odvolací soud přezkoumal z podnětu a v mezích podaných odvolání napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání žalobců je důvodné, odvolání žalované není opodstatněné.
9. Soud prvního stupně si pro své rozhodnutí opatřil dostačující skutková zjištění, z nichž odvolací soud vychází. Po právní stránce soud prvního stupně věc správně posoudil dle § 2991 odst. 2 o.z. jako plnění bez právního důvodu. Správný je závěr soudu prvního stupně, že strany platně uzavřely smlouvu o úvěru podle § 2395 o.z., na jejímž základě byl žalobcům poskytnut hypoteční úvěr ve výši 4 738 000 Kč s fixní úrokovou sazbou 2,19 %, a to do 9. 9. 2028, výše měsíční splátky činila 17 967 Kč, RPSN 2,45 % a při splnění všech předpokladů měli žalobci uhradit 6 479 842,83 Kč. Nedílnou součástí smlouvy byly Obecné obchodní podmínky, Produktové obchodní podmínky a Sazebník, v němž je poplatek za předčasnou splátku pro tento typ úvěru stanoven jako účelně vynaložené náklady banky s případnými limity a výjimkami dle zákona 257/2016. V čl. VI bod 5 smlouvy strany výslovně sjednaly, že v případě předčasné splátky má banka právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které jí vzniknou v souvislosti s předčasnou splátkou, a dále mechanismus výpočtu uvedený v bodu 7 tohoto odůvodnění. Ve vyčíslení ze dne 7. 11. 2020 žalovaná rozdělila účelně vynaložené náklady v celkové výši 45 958,35 Kč na položku „úrokové náklady“ ve výši 44 458,35 Kč, kterou vypočetla jako rozdíl mezi úroky, tj. úrokem 718 998,28 Kč (k němuž dospěla výpočtem do konce doby fixace 10. 1. 2029 při úrokové sazbě 2,19 %) a úrokem 619 988,26 Kč (k němuž dospěla tak, že při předčasné splátce 4 595 834,99 Kč by tuto částku při úrokové sazbě 1,89 % do konce fixace na 7 let do 10. 1. 2029 mohla nabídnout a na úrocích by ji získala). Částka ve výši rozdílu 99 010,02 Kč činí po zohlednění časové hodnoty peněz 44 458,35 Kč. Dále požadovala administrativní náklady 1 500 Kč představující komunikaci s klientem ohledně předčasného splacení, zpracování žádosti v bankovním systému, komunikace s ostatními útvary ohledně předčasného splacení, výpočet účelně vynaložených nákladů, archivace dokumentace.
10. Odvolací soud neshledal rozsudek nepřezkoumatelným. I když rozhodnutí soudu prvního stupně nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly – podle obsahu odvolání – na újmu uplatnění práv odvolatele, jako se tomu stalo v souzené věci. (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, ze dne 25. 6. 2013). Soud prvního stupně sice dospěl ke správnému závěru, že strany uzavřely úvěrovou smlouvu, avšak při právním posouzení dostatečně nevysvětlil, že jde o nárok podle smluvního ujednání stran (nikoli ze zákona), a srozumitelně neodůvodnil, jak posoudil smluvní ujednání v čl. VI bod 5 smlouvy. Protože v souzené věci jde o právní posouzení otázky výkladu § 117 odst. 2 ZSÚ, může takové posouzení učinit i odvolací soud.
11. Podle § 574 o.z. je na právní jednání třeba hledět spíše jako na platné než neplatné. Právní úprava občanského zákoníku klade důraz na hledisko skutečné vůle jednajících osob, přitom je třeba přihlídnout k tomu, že v souzené věci se jedná o smlouvu adhézní a žalobci vystupují v pozici spotřebitele. Při posouzení, zda by smluvní ujednání v čl. VI bod 5 mohlo být vzhledem k jeho zjištěnému obsahu a s ohledem na konkrétní okolnosti věci neplatné, je třeba především zkoumat, zda možnost učinit takové ujednání je zákonem zakázána, anebo jde o dohodu v souladu s dispozitivní úpravou zákona. Podle judikatury při posuzování kogentnosti daného pravidla je v první řadě třeba posuzovat výslovný zákaz dle § 1 odst. 2 o.z. Výslovný zákaz určitého ujednání může být přímý a nepřímý. V případě přímého zákazu zákon výslovně určuje, že se určité jednání zakazuje, např. pro rozpor s dobrými mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se

postavení osob. Zjednodušeně řečeno, kromě posouzení, zdali se ujednání stran odchyluje od dispozitivní právní normy, je třeba hodnotit i okolnost, v jakém právním postavení strany ujednání uzavřely, a je třeba poměřovat konkrétní ujednání stran zákonnými pravidly dle § 433 a § 1810 o.z. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. 23 Cdo 1001/2021, bod 45 a 46).

12. Je třeba připomenout, že ust. § 117 ZSÚ má základ v čl. 25 směrnice 2014/17/EU, výklad čl. 25 odst. 1 citované směrnice podal Soudní dvůr Evropské unie (dále jen SDEU) v rozhodnutí ze dne 9. 2. 2021 ve věci C-555/21 UniCredit Bank Austria AG proti Verein für Konsumenteninformation, a tento článek musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že právo spotřebitele na snížení celkových nákladů úvěru v případě jeho předčasného splacení se týká pouze úroků a poplatků, jež jsou závislé na době splatnosti úvěru. Citované rozhodnutí navazuje na rozhodnutí SDEU ze dne 11. 9. 2019 ve věci C-383/18 Lexitor (v němž SDEU vyložil čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/48/EU). Směrnice sama o sobě neumožňuje určit přesný rozsah snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru, na které má spotřebitel právo. SDEU zdůraznil, že za účelem zajištění ochrany spotřebitele přísluší vnitrostátním soudům dbát na to, aby poplatky, které jsou spotřebiteli uloženy nezávisle na době platnosti úvěrové smlouvy, objektivně nebyly odměnou věřitele za dočasné použití kapitálu, jenž je předmětem této smlouvy, nebo za plnění, která v okamžiku předčasného splacení by teprve měla být spotřebiteli poskytnuta.
13. Podle § 117 odst. 1 ZSÚ je spotřebitel oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru. V takovém případě má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru. Podle odst. 2 pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru má věřitel právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vzniknou v souvislosti s předčasným splacením.
14. Zatímco výše uvedená směrnice (MCD) v čl. 25 odst. 3 hovoří o možnosti členského státu stanovit v odůvodněných případech „nárok na spravedlivé a objektivní odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru“, přičemž nesmí jít o sankci; český zákonodárce formuloval v § 117 odst. 2 ZSÚ právo věřitele na „náhradu účelně vynaložených nákladů, které vzniknou v souvislosti“ s předčasným splacením.
15. Odvolací soud zdůrazňuje časové hledisko, kdy administrativní náklady ve výši 1 500 Kč (které nebyly předmětem odvolacího řízení) vznikly až v okamžiku a přímo souvisejí s předčasným splacením úvěru, a proto má žalovaná nárok na jejich úhradu, zatímco „úrokové náklady“, jak je žalovaná označila ve vyčíslení ze dne 7. 11. 2020, vznikly již při poskytnutí úvěru. Argumentace žalované je vystavena tak, že šlo o prostředky, které si musela obstarat za účelem zajištění úrokových rizik. Okolnost, že jejich marný charakter je přitom poprvé dán až v okamžiku předčasného splacení, kdy teprve zjistí jejich konkrétní výši, není relevantní. Tyto „úrokové náklady“ vznikají již při poskytnutí úvěru a nemůže z povahy věci jít o náklady vzniklé v souvislosti s předčasným splacením. Odvolací soud se ztotožňuje s názorem žalované, že nejde o ušlý zisk, jak nesprávně uvedl soud prvního stupně, ale o skutečnou škodu, ostatně i žalovaná sama připouští, že se jedná o „nepokryté náklady na zdroje“, tedy kompenzaci ztráty. Zákon však mlčí o tom, že by žalovaná měla nárok na náhradu škody, přiznává žalované pouze účelně vynaložené náklady. Zjednodušeně řečeno, za nahraditelné náklady věřitele lze považovat pouze ty, které vznikly v přímé souvislosti s předčasným splacením úvěru, respektive nevznikly by, nebýt předčasného splacení spotřebitelského úvěru. Náklady na zdroje („na obstarání peněz“) pro financování žalobcům poskytnutého úvěru, žalovaná vynaložila v souvislosti

s jejich poskytnutím a bez ohledu na skutečnost, zda žalobci v budoucnu svého práva úvěr předčasně splatit využijí.

16. Správně soud prvního stupně poukázal na komentářovou literaturu, z níž vyplývá, že chce-li poskytovatel požadovat náhradu nákladů na předčasné splacení spotřebitelského úvěru, musejí tyto náklady projít trojdílným testem. Musí se jednat o náklady objektivně odůvodněné (např. žádost o předčasné splacení by měl vyřizovat běžný pracovník banky, nikoli externí advokát), současně nutné (např. žádost zaevidovat a vyčíslit dlužnou částku, nikoli přesvědčování klienta, že má od předčasné splátky ustoupit) a konečně musí poskytovateli vzniknout v přímé souvislosti s předčasným splacením úvěru (nejedná se o náklad, který vznikl v jiné souvislosti a pouze se v souvislosti s předčasným splacením úvěru manifestoval, nebo se dokonce jen v souvislosti s předčasným splacením stal pro poskytovatele více citelným), (srov. Slanina, Jemelka, Vetešník a spol., Zákon o spotřebitelském úvěru 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2017, str. 578 – 579).
17. V kontextu výše uvedeného lze tak za účelně vynaložené náklady, které vzniknou žalované v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení považovat pouze ty náklady, které přímo souvisejí s předčasným splacením a jejichž výše je odůvodněná. Náklady a rozdělení nákladů si banka určuje jednostranně a musí být stanovena tak, aby spotřebiteli nebo soudu nebylo ztíženo určení nákladů objektivně souvisejících s dobou platnosti smlouvy.
18. Odvolací soud zdůrazňuje, že výpočet částky „poplatku za předčasné splacení úvěru“ musí být přezkoumatelný a objektivně zjistitelný. To se v souzené věci nestalo. Přestože předmětem odvolacího řízení nejsou administrativní náklady, je třeba s přihlédnutím k vyčíslení žalované uvést, že čl. VI bod 5 uvádí vzorec pro výpočet, avšak výslovně nehovoří o tom, že součástí „poplatku za předčasné splacení úvěru“ mají být i další „administrativní náklady“, tedy náklady na mzdu pracovníka, který komunikoval s klientem a příslušnými útvary žalované, zpracoval žádost, vypočetl výši účelně vynaložených nákladů a archivoval dokumentaci. Nic takového se z textu smlouvy ani ve spojení se Sazebníkem nepodává. Pokud už žalovaná rozdělila náklady na 2 složky (úrokové náklady a administrativní náklady), pak je třeba uvést, že výše částky 1 500 Kč představující administrativní náklady (není předmětem odvolacího řízení) není pro klienta banky nikterak seznatelná a dozví se o její existenci a výši poprvé až z odpovědi na žádost o předčasné splacení, což nelze připustit. Pokud jde o druhou část bankou požadovaných nákladů spočívající v předmětu odvolacího řízení, tedy nákladových úroků, lze konstatovat, že v předmětné věci není zřejmé, z jakého důvodu žalovaná přepočítává nárok do 10. 1. 2029, když podle smlouvy fixní úrokovou sazbu 2,19 % garantovala do 9. 9. 2028. Ačkoli žalovaná vypočítává „poplatek s předčasným splacením“ do roku 2029, nikterak neuvažuje o tom, že zákon dává klientu možnost 1x ročně bezplatně splatit částku 25% z původní jistiny, a konečně z výpočtu ani ve spojení se znaleckým posudkem nelze jednoznačně dovodit, jakou úvahou žalovaná dospěla k částce 44 458,35 Kč z původního rozdílu 99 010,02 Kč. Tvrdí-li, že zohlednila časovou hodnotu, srozumitelně nevysvětluje, proč je výše úrokových nákladů právě 44 458,35 Kč a nikoli např. 48 500 Kč nebo 45 005,01 Kč, atd.
19. Dovolává-li se žalovaná textu důvodové zprávy k ustanovení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru, v němž je uvedeno, že náhrada účelně vynaložených nákladů přímo spojených s předčasným splacením úvěru by měla zahrnovat i náklady vynaložené v souvislosti s obstaráním peněz na poskytnutí spotřebitelského úvěru, pak je nutno vzít v úvahu, že byť důvodová zpráva jako autentický dokument vypovídající o vůli a záměrech zákonodárce má při výkladu zákona nezpochybnitelný význam, není její znění na rozdíl od textu zákona pro soud bez dalšího závazné. Text důvodové zprávy je odlišný a měl-li zákonodárce v úmyslu přiznat poskytovateli úvěru i „náklady na obstarání peněz“, měl toto vyjádřit v textu zákona, k tomu však nedošlo

a jen z užití budoucího času, že náklady „vzniknou“, nelze žalovanou požadovaný nárok dovodit. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoli pochybnost, lze upřednostnit výklad e ratione před výkladem jazykovým (srov. Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.1/96 či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Cdo 495/2006). Z textu zákona je přitom jednoznačně zřejmé, že předmět náhrady mohou být při předčasném splacení spotřebitelského úvěru toliko účelně vynaložené náklady vzniklé v souvislosti s předčasným splacením. Za této situace není prostor s poukazem na text důvodové zprávy podřazovat pod nahraditelné náklady i další náklady, které zákonnému kritériu nevyhovují. Ostatně i výše citovaná komentářová literatura se vypořádává s kvalitou důvodové zprávy k § 117 ZSÚ. Soud prvního stupně nepochybil, neprovedl-li k důkazu listinu „vypořádání námitek“, důvodovou zprávu či zamýšlený text novelizace zákona. Nelze pominout účel a smysl § 117 ZSÚ, kterým je především ochrana spotřebitele a jeho práva na předčasné splacení spotřebitelského úvěru. V případě předčasného splacení úvěru žalovaná získá předčasně zpět půjčenou částku, a tato je dostupná pro případné uzavření nové úvěrové smlouvy. Smyslem právní úpravy dle § 117 odst. 2 ZSÚ není ukládat spotřebiteli povinnost nahradit poskytovateli úvěru v plném rozsahu jeho finanční ztráty, takový vztah by nebyl neutrální, a s přihlédnutím k závěru SDEU mají členské státy dbát, aby náklady objektivně nebyly odměnou věřitele za dočasné použití kapitálu.

20. Za nepřipadnou považuje odvolací soud argumentaci žalované systematickým výkladem § 117 odst. 2 ZSÚ v kontextu s 3. a 4. odstavcem, kdy limity náhrad jsou zjevně stanoveny v zájmu ochrany spotřebitele při předčasném splacení úvěru, avšak z jejich výše nelze žádným způsobem usuzovat na charakter nákladů, které mají být předmětem náhrady.
21. Argumentují-li strany zamýšlenou novelizací zákona o spotřebitelském úvěru, nelze k tvrzení vůbec přihlížet, neboť tato nebyla dosud přijata s konečnou platností a jako taková není pro soud nikterak závazná, navíc v průběhu zákonodárského procesu může dojít k modifikaci, a odvolací soud tak nepovažuje za nezbytné se k možné budoucí úpravě vůbec vyjadřovat.
22. S odvolatelkou se lze ztotožnit v závěru, že Česká národní banka není orgánem, jemuž by příslušel závazný výklad zákona, odvolací soud z rozhodnutí ani z rozhodnutí o rozkladu ze dne 15. 12. 2022, č.j. 2022/133602/CNB/110, nevychází. Odvolací soud se nezabýval poukazem žalobců na rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 ve věci sp. zn. 17 C 77/2021, které mu nebylo ani předloženo.
23. Odvolací soud v souladu s § 13 o.z. konstatuje, že ve skutkově obdobné věci, jejíž účastníci je žalovaná, již bylo rozhodnuto odvolacím soudem rozsudkem č.j. 72 Co 329/2022-116, ze dne 29. 3. 2023, kterým byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 č.j. 63 C 294/2021-82 (zveřejněn v ASPI). Citovaná rozhodnutí považuje odvolací soud za správná a nemá důvodu se od tam uvedených závěrů odchylovat.
24. Jen pro úplnost odvolací soud připomíná, že v souzené věci z obsahu spisu vyplývá, že žalobce utrpěl závažnou dopravní nehodu, v jejímž důsledku byl dlouhodobě hospitalizován, a z těchto důvodů byli žalobci nuceni nemovitost prodat. Soud prvního stupně neprovedl k tomuto tvrzení žádné dokazování, odvolací soud tvrzení žalobců uplatněné v rámci koncentrace řízení pro nadbytečnost nedoplňoval a zdravotní stav žalobce nikterak nezohlednil. Považuje však za nezbytné konstatovat, že v případě žalobců se nejedná o spotřebitele, kteří by refinancovali úvěr z důvodu výhodnějších úrokových sazeb, nýbrž o klienty, kteří se ocitli v situaci, na kterou

pamatuje zákon v ustanovení § 117 odst. 3 písm c) ZSÚ, pokud by bylo zjištěno, že zdravotní stav žalobce vedl k výraznému snížení schopnosti spotřebitelský úvěr na bydlení splácet.

25. Z výše uvedeného vyplývá, že smluvní ujednání účastníků v čl. VI. bod 5 smlouvy je ve smyslu § 580 odst. 1 o.z. s přihlédnutím k postavení žalobců jakožto spotřebitelů absolutně neplatné pro rozpor se zákonem, ustanovení § 117 odst. 1,2 ZSÚ má kogentní charakter, jeho smyslem a účelem je ochrana práva spotřebitele na předčasné splacení spotřebitelského úvěru spočívající zejména v tom, aby spotřebitel byl již na samém počátku smluvního vztahu informován, jakou konkrétní částku mu bude banka účtovat v případě předčasného splacení úvěru. Pokud pak žalobci uhradili žalované částku 44 041,65 Kč (jež je předmětem odvolacího řízení) označené žalovanou jako „úrokové náklady“, jedná se o plnění bez právního důvodu, a žalovaná je povinna je žalobcům vydat dle § 2291 o.z. včetně příslušenství s počátkem prodlení dle § 1970 o.z. počínaje splatností podle výzvy. Výše úroku z prodlení se odvíjí od § 1 nařízení č. 351/2013 Sb.
26. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. jako věcně správný potvrdil dle § 219 o.s.ř.
27. Odvolání žalobců je důvodné v plném rozsahu, soud prvního stupně sice postupoval správně dle § 142 odst. 3 o. s. ř., avšak výši nákladů řízení nesprávně vyčíslil, když zcela pominul, že právnímu zástupci náleží odměna za zastupování dvou účastníků, a opomněl žalobcům přiznat náhradu na cestovné a zmeškaný čas. Žalobcům náleží náklady právního zastoupení spočívající ve výši odměny dle § 7 odst. 5 písm. a) a § 12 odst. 4 vyhl. č. 177/1996 Sb. 2 320 Kč za každého ze žalobců (z tarifní hodnoty 45 000 Kč je odměna 2 900 Kč, z níž 80 % činí částku 2 320 Kč). Právnímu zástupci lze přiznat odměnu za 8 úkonů (příprava a převzetí zastoupení, předžalobní výzva, žaloba, vyjádření ze dne 12. 10. 2021, a 26. 7. 2022, závěrečný návrh a účast při jednání dne 23. 5. 2022 a 2. 2. 2023) dle § 11 odst. 1 písm. a), d), g) cit. vyhl., k tomu náleží každému ze žalobců poměrná část náhrady 8 hotových výdajů ve výši 150 Kč (1/2 částky 300 Kč dle § 13 odst. 4 cit. vyhl.), a oběma žalobcům náleží cestovné dle § 13 odst. 1, 4 vyhl. 177/1996 Sb. za cestu z Přerova do Prahy a zpět tj. 600 km, kdy byl použit osobní automobil Škoda Superb, RZ xxx, když z technického průkazu k tomuto vozidlu odvolací soud zjistil kombinovanou spotřebu paliva 5,0 l NM/km. Vycházejí ze sazby základní náhrady za užití silničních motorových vozidel za 1 km dle § 1 písm. b) 4,70 Kč vyhlášky 511/2021 Sb. účinné od 14. 5. 2022 a § 4 písm. c) cit. vyhl. ve výši 47,10 Kč, činí náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu na předmětném vozidle na 1 km částku 2,36 Kč (47,10 Kč x 5/100 Kč na km), proto spolu s náhradou za užití silničního mot. vozidla na 1km 4,70 Kč odvolací soud přiznal cestovné ve výši 4 236 Kč (2,36 + 4,70 Kč x 600 km). Dále vycházejí ze sazby základní náhrady za užití silničních motorových vozidel za 1 km dle § 1 písm. b) 5,20 Kč vyhlášky č. 467/2022 Sb. ve znění do 31. 3. 2023 a § 4 písm. c) cit. vyhl. ve výši 44,10 Kč, činí náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu na předmětném vozidle na 1 km částku 2,21 Kč (44,10 Kč x 5/100 Kč na km), proto spolu s náhradou za užití silničního mot. vozidla na 1km 5,20 Kč odvolací soud přiznal cestovné ve výši 4 446 Kč (2,21 + 5,20 Kč x 600 km). Dle § 14 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 177/1996 Sb. odvolací soud přiznal náhradu za čas promeškaný v souvislosti s poskytnutím právní služby při úkonech prováděných v místě, které není sídlem nebo bydlištěm advokáta, za čas strávený cestou do tohoto místa a zpět za 12 půlhodin po 100 Kč za 2 cesty tj. ve výši 2 400 Kč. Dle § 137 odst. 3 soud přiznal právnímu zástupci DPH ve výši 21 % ve výši 10 626,42 Kč. Náklady právního zástupce představují 61 228,42 Kč, k nimž je třeba připočíst soudní poplatek ve výši 2 250 Kč, tedy celkem náklady řízení činí částku 63 478,42 Kč, kterou s ohledem na ust. § 149 odst. 1 o.s.ř. odvolací soud přiznal k rukám právního zástupce žalobců a lhůtu k plnění stanovil v souladu ust. § 160 odst. 1 věta před středníkem o.s.ř. V tomto rozsahu napadený rozsudek změnil dle § 224 odst. 1 a § 220 o.s.ř.

28. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle § 224 odst. 1 o. s. ř. za použití § 142 odst. 1 o.s.ř. a procesně úspěšným žalobcům náleží náklady řízení sestávající z odměny dle § 7 odst. 5 písm. a) a § 12 odst. 4 vyhl.č. 177/1996 Sb. 2 320 Kč za každého ze žalobců (z tarifní hodnoty je odměna 2 900 Kč, z níž 80 % činí částku 2 320 Kč) za 2,5 úkonu právní služby, tedy vyjádření k odvolání (odvolací soud přiznal vyjádření ze dne 14. 4. 2023 a 24. 7. 2023 jakožto jediný úkon, když vyjádření k blanketnímu odvolání neobsahující zásadní argumentaci nepovažuje za samostatný právní úkon), odvolání proti výroku o nákladech řízení (1/2 ve výši 1 160 Kč/osoba) a účast na jednání odvolacího soudu dle § 11 odst. 1 písm. k) a g) a odst. 2 písm. c) vyhl. č. 177/1996 Sb., dále 3 paušální náhrady po 300 Kč, cestovné vycházejí ze sazby základní náhrady za užití silničních motorových vozidel (téhož vozidla jako je uvedeno výše) za 1 km dle § 1 písm. b) 5,20 Kč vyhlášky 467/2022 Sb. ve znění od 1. 7. 2023 a § 4 písm. c) cit. vyhl. ve výši 34,40 Kč, činí náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu na předmětném vozidle na 1 km částku 1,72 Kč (34,40 Kč x 5/100 Kč na km), proto spolu s náhradou za užití silničního mot. vozidla na 1km 5,20 Kč odvolací soud přiznal cestovné ve výši 4 152 Kč (1,72+5,20 Kč x 600 km). Dle § 14 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 177/1996 Sb. odvolací soud přiznal náhradu za čas promeškaný v souvislosti s poskytnutím právní služby při úkonech prováděných v místě, které není sídlem nebo bydlištěm advokáta, za čas strávený cestou do tohoto místa a zpět za 12 půlhodin po 100 Kč tj. 1 200 Kč. Dle § 137 odst. 3 soud přiznal právnímu zástupci DPH ve výši 21 % ve výši 3 748,92 Kč. Náklady právního zástupce představují částku 21 600,92 Kč, kterou s ohledem na ust. § 149 odst. 1 o. s. ř. odvolací soud přiznal k rukám právního zástupce žalobců a lhůtu k plnění stanovil v souladu ust. § 160 odst. 1 věta před středníkem o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné, jestliže na základě dovolání podaného do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR v Brně prostřednictvím soudu prvního stupně dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Praha 9. srpna 2023

Mgr. Lubor Veselý v. r.
předseda senátu